

Průběh březosti a porodu u feny.

Moje fenka je březí a ráda bych se dozvěděla více informací ohledně průběhu březosti a následného porodu.

Podle dotazu předpokládám, že se jedná o chtěnou březost a plánovaný odchov štěňat.

Bohužel, ve většině případů z vlastní praxe se jedná o nežádoucí nakrytí feny, a majitel žádá definitivní přerušování případné březosti. Tuto problematiku bych si nechal třeba do příštího příspěvku.

Abychom si byli jistí, že chovatelsky cenná fenka je skutečně březí, je nutno provést diagnostiku březosti. Nejdostupnější je ultrasonografické vyšetření. Tato diagnostická metoda se provádí od 21. dne od posledního nakrytí psem. V tomto období jsou v děloze přítomny tzv. amniové váčky obsahující amniovou tekutinu a embryo. Po 25. dni lze ultrasonograficky zaznamenat i srdeční činnost. Po 30. dni březosti může lékař rozeznat hlavičku a trup. Ultrasonografie je velmi rychlá, levná a dostupná zobrazovací metoda. Správná interpretace výsledku vyšetření záleží na zkušenostech lékaře. Další možnou diagnostickou metodou je rentgenologie. Toto zobrazení je ovšem spolehlivé až od 40. dne březosti, protože až nyní dochází k mineralizaci kostry štěněte. Na rentgenografickém snímku potom můžeme spolehlivě spočítat počet budoucích štěňátek. Další metodou, ovšem velmi nepřesnou, je stanovení březosti pouze prohmatáním dutiny břišní. U neobézních a klidných zvířat lze od 30. dne nahmatat růžicovité rozšíření děložních rohů, později lze nahmatat i plody. U ostatních fen je tato metoda nepoužitelná.

K dispozici máme také jednu metodu laboratorní. V krevním séru březích fen lze stanovit tzv. relaxin. V zahraničí jsou dostupné rychlé diagnostické sety, v našich podmínkách je nutno odeslat vzorek do laboratoře a na výsledek čekáme několik dní.

Sám chovatel může na březí feně pozorovat zvýšený příjem krmiva, zvětšování dutiny břišní, změnu chování a ke konci se vyskytuje mírný otok mléčné žlázy.

Vlastní březost je fyziologicky udržována díky hormonu s názvem progesteron. Ten je tvořen ve vaječnících. Jakmile hladina progesteronu poklesne pod určitou hladinu, nastává porod. To je přibližně 58.-65. den od nakrytí. Fenu v průběhu gravidity krmíme běžným krmením, na které je zvyklá. Až v poslední třetině je doporučitelné požívat komerční krmení pro březí a kojící feny se zvýšeným obsahem energie.

V období po zabřeznutí je třeba fenku odčervit proti plochým a oblým červům parazitujících ve střevě. To je poměrně důležité, protože některá vývojová stadia parazitů jsou schopna projít placentou do plodu. Co se týče každoroční vakcinace proti infekčním nemocem, měli bychom jí provést mimo období gravidity. V současné době je na trhu vakcína proti psí herpesviróze, kterou lze aplikovat ve zmiňovaném období. Nově narozená štěňata jsou pak proti psímu herpesviru dobře chráněna.

Co se týče vlastního porodu, tak může chovatel několik dní předem pozorovat změnu chování. Dále obvykle zaznamenáme neklid, vyhledávání samoty nebo naopak přítomnost majitele, častější močení, relaxace břišních svalů, otok vulvy a případně i výtok mleziva z mléčné žlázy. Přibližně 24 hodin před nástupem porodu klesá tělesná teplota feny přibližně o 1-1,5 C. Proto je vhodné několikrát denně teplotu měřit a dělat záznamy.

Vlastní porod je řízen poměrně složitou hormonální regulací. Rozeznáváme 3 fáze porodu. První fáze začíná otevíráním děložního krčku a začátkem děložních kontrakcí. Kontrakce začínají vždy těsně před plodem, který je nejbližší pánvi. Fenka v této době bývá obvykle hodně neklidná, zvláště pokud se jedná o prvoroďičku. Časově lze tuto fázi ohraničit přibližně 3-12 hodinami. Druhá fáze je proces vlastního vypuzení plodů, trvající 2-6 hodin, někdy až 24 hodin. Ve třetí fázi dochází k vypuzení placent. Většinou se druhá a třetí fáze prolínají.

Zkušená fenka překousne pupeční šňůru a může sežrat i celou placentu. Pokud je majitel přítomen, je vhodné mláďatům pomoci z plodových obalů a osušit je od plodové vody. Čím méně je fenka zkušená, tím více bude potřebovat naši asistenci. Měli bychom si být jisti, že v děloze nezůstal žádný plod nebo placenta. Pokud nedojde k úplné evakuaci obsahu, hrozí velké riziko poporodních komplikací. Proto je doporučitelné navštívit veterinárního lékaře, aby provedl poporodní kontrolu. V době kojení mláďat asi tak do 3. týdne může být patrný výtok z pochvy. Vlastní děloha se vrátí do stavu před březostí přibližně za 3 měsíce. Tolik ve zkratce ohledně velmi důležitého období v životě fenky.

MVDr. Leoš Krkoška, Ph.D.
www.animalclinic.cz